

Bartitsu – sztuka walki dla dżentelmenów

2 lutego 2015

Zaułki Londynu epoki wiktoriańskiej obrosły wyjątkowo mroczną sławą. Obawiającym się napadu mieszkańcom w sukurs przychodziło Bartitsu – sztuka walki, której walory docenił sam Sherlock Holmes.

Bartitsu stanowi przede wszystkim system samoobrony, łączący rozwiązania zaczerpnięte z wielu sztuk walki – zarówno europejskich, jak i dalekowschodnich. U jego podstaw leżą więc techniki judo, jujitsu, boks, savate (francuska sztuka walki podobna do kick-boxingu), canne de combat (walka kijem) i szermierki. Jeśli dodać do tego nietypowe wykorzystanie podręcznych przedmiotów czy elementów garderoby (uderzenia rondem cylindra), otrzymamy system przewyższający złożonością starożytny pankration i dzisiejsze Mixed Martial Arts.

EUROPEJCZYK W DOJO

Twórcą tej nietypowej szkoły był Edward William Barton-Wright, od którego nazwiska (Bart-) połączonego z japońskim członem „-jitsu” wzięła nazwę cała sztuka walki. Jego kariera rozpoczęła się niezbyt spektakularnie: w latach 80. i 90. XIX w. pracował na kolei jako inżynier. Zawsze jednak pociągał go Orient, dlatego wyprawiał się w liczne podróże na Daleki Wschód.

Zafascynowany tamtejszymi sztukami walki, przez całe dni przesadywał w dojo (japońska sala treningowa), szlifując jujitsu i judo pod czujnym okiem mistrzów. Europejskie techniki uderzeń i chwytów również nie były mu obce, szybko zatem zrodził się pomysł połączenia wszystkich dotychczasowych doświadczeń w jeden spójny system – wszechstronny, skuteczny i elegancki, umożliwiający unieszkodliwienie przeciwnika bez strzępienia przy tym drogiego garnituru. W 1898 r. Barton-Wright na stałe powrócił do Anglii, aby wdrożyć swój plan w

życie.

FIGHT CLUB

Londyn pod koniec XIX w. pod wieloma względami wyróżniał się od innych stolic europejskich. Jedną z jego negatywnych cech była ogromna przestępczość. Wzrost liczby ludności na skutek rewolucji przemysłowej i masowych imigracji (głównie Irlandczyków i Żydów) prowadził do przeludnienia. Rozszerzyły się zaniedbane dzielnice zamieszkiwane przez biedotę, a w ciemnych zaułkach zaroilo się od typów spod ciemnej gwiazdy. Zbiorową paranoję podsycała szukająca sensacji prasa. W 1888 r. na poły legendarny Kuba Rozpruwacz nie schodził z pierwszych stron gazet.

W takich warunkach zorganizowanie szkoły samoobrony musiało być dla Barton-Wrighta nie tylko spełnieniem marzeń, lecz także całkiem dobrym interesem. W 1899 r. Klub Bartitsu rozpoczął swoją działalność. Od początku funkcjonował jako elitarne stowarzyszenie (choć warto zaznaczyć, że trenować mogły także kobiety). Aby do niego dołączyć należało uzyskać zgodę wyższych rangą członków. Do kadry powołani zostali eksperci w najróżniejszych dziedzinach. Zapasów uczył Armand Cherpillod, szermierki bronią białą słynny wojskowy Alfred Hutton, a walki kijem Pierre Vigny. Niekiedy zajęcia prowadzili japońscy mistrzowie, przybywający do Londynu na zaproszenie Bartona. Trening Bartitsu łączył wszystkie sztuki walki w jedną całość. Nic nie stało na przeszkodzie, by podczas wymian szermierczych zaskoczyć przeciwnika ciosem pięści, obaleniem lub unieszkodliwieniem na ziemi przy wykorzystaniu dźwigni. Większość ruchów była przy tym oszczędna i elegancka, pozwalając pokonać większego oponenta bez znacznego użycia siły.

Niekiedy nie trzeba było do tego nawet ciosów czy rzutów. Bartitsu uczyło bowiem bojowego wykorzystania przedmiotów, które każdy szanujący się gentleman miał zawsze pod ręką. Uderzenia cylindrem, parasolem i laską to koronne techniki

tego systemu. Swoją szkołę Barton promował pisząc artykuły do gazet oraz aranżując uliczne pokazy. Przedstawiciele innych dyscyplin mogli też osobiście zmierzyć się z wychowankami Klubu Bartitsu podczas organizowanych w tym celu turniejów. Barton-Wright, będąc u schyłku życia (1950 r.), wspominał, że sam pokonał siedmiu rośliwych mężczyzn, jednego po drugim, w niecałe trzy minuty.

LEWY PROSTY SHERLOCKA HOLMESA

Ambitne przedsięwzięcie z czasem przerosło jego twórcę. Wąskie grono członków Klubu Bartitsu z czasem stopniało całkowicie. Niektórzy założyli własne szkoły, chociaż nie uzyskali już takiego rozgłosu. Po zamknięciu Klubu w 1902 r., Barton-Wright oddał się innej pasji, jaką była fizjoterapia. Epizod ze sztukami walki wywarł jednak pewien wpływ na kulturę popularną. Wieści o Klubie Bartitsu dotarły do Artura Conana Doyle'a, który wyposażył w znajomość tej sztuki walki swojego najważniejszego bohatera – Sherlocka Holmesa. W opowiadaniu „Pusty dom” detektyw zwierza się Watsonowi, że z ostatniej przygody wyszedł cało dzięki umiejętnemu wykorzystaniu „baritsu” (Conan Doyle popełnił literówkę w nazwie systemu).

Edwarda Bartona-Wrighta uważa się za prekursora w dziedzinie organizacji turniejów mieszanych sztuk walk oraz zaszczepiania dalekowschodnich systemów samoobrony na gruncie europejskim. Co ciekawe, mimo nieobecności przez prawie cały XX w., Bartitsu wraca do łask w dzisiejszych czasach. Jego tajników można się nauczyć w szkołach na całym świecie. Niektórzy jednak zadają sobie pytanie: czy na ulicy będzie równie skuteczne, skoro cylinder i laseczka gentlemańska dawno wyszły z mody?

Autorstwo: Antoni Olbrychski

Źródło: Histmag.org

Licencja: [CC BY-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)

BIBLIOGRAFIA

1. Barton-Wright Edward William, Self-defence with a Walking Stick, Electronic Journals of Martial Arts and Sciences, dostęp: 29 stycznia 2015 r., http://ejmas.com/jnc/jncart_barton-wright_0400.htm.

2. Barton-Wright Edward William, The New Art of Self-defence. How a Man may Defend Himself against every Form of Attack, Electronic Journals of Martial Arts and Sciences, dostęp: 29 stycznia 2015 r., http://ejmas.com/jmanly/articles/2002/jmanlyart_Barton-Wrighta_1202.htm.

3. Cunningham Andrew Chase, The cane as a weapon, National Capital Press, Washington 1912

4. Noble Graham, An Introduction to E. W. Barton-Wright (1860-1951) and the Eclectic Art of Bartitsu, Electronic Journals of Martial Arts and Sciences, dostęp: 29 stycznia 2015 r., http://ejmas.com/jmanly/articles/2001/jmanlyart_noble_0301.htm.

5. Wolf Tony, The origins of Bartitsu, The Bartitsu Society, dostęp: 29 stycznia 2015 r., <http://www.bartitsu.org/index.php/the-origins-of-bartitsu/>.